

Andrzej Ładyżyński

Ojciec i ojcostwo w eksploracjach badawczych młodzieży akademickiej

---

Pedagogika Rodziny 3/4, 101-110

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Ładyżyński

Uniwersytet Wrocławski

Ojciec i ojcostwo w eksploracjach badawczych młodzieży akademickiej

Father and fatherhood in research explorations of students

Wstęp

Celem artykułu jest przedstawienie eksploracji ojca oraz ojcostwa podejmowanych przez młodych studenckich badaczy, uczestników prowadzonych przeze mnie seminariów magisterskich w zakresie pedagogiki rodziny, odbywających się w sumie z 35 osobową grupą dwudziestu dwu – dwudziesto czteroletnich akademików. Wszystkie cytowane w artykule rozprawy powstały w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego i zostały obronione przez studentów w okresie czynie – wrzesień 2013 r. Geneza naukowego penetrowania obszaru ojcostwa przez młodzież akademicką jest w zasadzie oczywista. Zgodnie z procedurą postępowania przyjętą na każdym uniwersytecie studenci mieli za zadanie napisanie prac dyplomowych. To co poniżej prezentuję, to relacja z tworzenia owych rozpraw naukowych oraz ich efektów badawczych, moich trzech „ojcowskich” grup seminaryjnych, pochodzących z roku 2011/12, a kończących się właśnie w bieżącym roku akademickim. Studenci magisterskich studiów stacjonarnych w zakresie pedagogiki samodzielnie wówczas wybierali promotorów. Zatem decydując się na współpracę ze mną w tym czasie, w zasadzie „musieli” przyjąć, zgodzić się na roboczy obszar, który określiłem jako ojcostwo. Ci, którzy nie chcieli tego uczynić, na samym początku wybrali promotorów z problematyką bardziej ich interesującą. W jednym przypadku studentka z determinacją ominęła dominujący w grupach seminaryjnych zasadniczy obszar i napisała pracę na interesujący tylko ją temat niezwiązany z ojcostwem. W większości (26 osób) studenci rekrutowali się spośród absolwentów I stopnia studiów licencjackich na kierunku pedagogika,

czyli byli już absolwentami różnych specjalności pedagogicznych na uniwersytetach oraz w szkołach wyższych różnego typu. Jedno z seminariów liczące 9 osób składało się spośród absolwentów różnych kierunków niepedagogicznych.

Jak to w toku rutynowej pracy seminaryjnej studenci, zakreślając coraz ciśniejsze kręgi tematyczne, doprecyzowali swoje własne obszary zainteresowań i w zdecydowanej większości przypadków, samodzielnie określali tematy swoich późniejszych opracowań.

Ojciec rola prawna, biologiczna, społeczna

W zasadzie wszyscy wiedzą kto to jest ojciec, zatem próba definiowania tej ważnej rodzicielskiej osoby zakrawa na swoisty nadmiar wyjaśnienia. Tym niemniej spróbuję dookreślić podjęty termin. Według archaicznego z dzisiejszej perspektywy słownika B.S. Lindego ojciec to *rodzić, rodziciel* [1859, s.56]. Z prawnego punktu widzenia ojcem jest mężczyzna będący mężem matki dziecka urodzonego w małżeństwie, dobrowolnie uznanego, ustanowiony sądownie lub przysposabiający [Encyklopedia PWN]. Odnosząc się do prawa rodzinnego, ojciec to wstępny krewny w pierwszym stopniu w linii prostej.

Biologicznie ojciec to mężczyzna, który spłodził dziecko. W perspektywie społecznej ojcostwo to relacja. Podjęcie jej pomaga mężczyźnie zreflektować rzeczywistość, poszerzyć skalę jej rozumienia oraz prawa nią rządzące [Pospiszyl, s. 22]. Ojcostwo to rola, która pozwala mężczyźnie zrozumieć, czym jest życie i świat. A w momencie pojawienia się dziecka *cały wszechświat zmienia się i nigdy już nie będzie taki, jaki wydawał się być do tej pory* [Varky, s. 8–9]. Ojcostwo to niezwykle doświadczenie relacyjne, a sam ojciec to ważny czynnik konstrukcji rodzinnej, podstawowe równoprawne ogniwo diady rodzicielskiej, najważniejszej pary konstytuującej wspólnotę rodzinną i wychowawczą.

Główne obszary tematyczne prac oraz ich aktualność

Wyłonione przez studentów tematy dotyczą bardzo zróżnicowanych aspektów współczesnego ojcostwa. Ich autorki, bo w zdecydowanej większości to kobiety (w liczbie 34) oraz jeden autor mówią o tym w trakcie seminariów, piszą we wstępach swoich rozpraw, prezentując motywację podjętych zagadnień. Poruszone wątki tematyczne stanowią konsekwencje zaciekawienia autorów i ich dużej – na ogół – wrażliwości. Próbując podzielić tytuły rozpraw na grupy można wskazać, że odnoszą się często do:

1. autobiograficznych, rodzinnych doświadczeń autorów,
2. doświadczeń własnych wynikających z rozwiniętych już zainteresowań zawodowych, związanych, np. ze specjalnością pedagogiczną, uzyskaną w ramach I stopnia studiów magisterskich,
3. osobistych zainteresowań pozazawodowych.

I tak w odniesieniu do pierwszego spośród wskazanych obszarów studenci realizują rozprawy o tematach:

*Tatusiu kiedy znowu cię zobaczę? Czasowa nieobecność ojca w świetle wypowiedzi zawodowych kierowców samochodów ciężarowych i ich dorosłych dzieci,
Wpływ nieobecności ojca na społeczne i edukacyjne funkcjonowanie młodej kobiety,
Dziadek, ojciec, brat jako wzory męskości poszukiwanej,
Trudna miłość? Relacje z ojcem w okresie wczesnej dorosłości,
Nieobecność ojca a tożsamość córki,
Tatusiowa córeczka, czyli o wychowawczym oddziaływaniu ojców na córki,
„Zakochany dziadek” jako pasjonująca strategia przeżywania późnej dorosłości,
Ojcostwo na odległość – trudna sztuka kochania, Weekendowi ojcowie w narracjach dorosłych dzieci,
Matka–Polka, ojciec–Hiszpan. Przygotowanie do rodzicielstwa w parze wielokulturowej.*

Druga grupa prac, bazująca na zainteresowaniach młodzieży akademickiej związanych z ich drogą rozwojową, owocuje następującymi tytułami rozpraw:
*Ojciec w obliczu niepełnosprawności dziecka,
Relacje społeczne w dorosłym życiu słyszącego dziecka wychowywanego przez niesłyszącego ojca,
Doświadczenie ojcostwa przez mężczyzn wychowujących dziecko z Zespołem Downa,
Ojciec i jego rola w rozwoju dziecka – narracje sześciolatków,
Tata przedszkolaka... Ojciec widziany z różnych perspektyw,
Rola ojca w kształtowaniu aspiracji edukacyjno-zawodowych dzieci.*

Ostatni z wymienionych obszarów odnoszący się do osobistych a pozazawodowych zainteresowań studentów pozwala im na opracowanie następujących tematów:

*Seksualność młodych mężczyzn w ich opowieściach,
Wyobrażenia młodych mężczyzn na temat ojcostwa,
Ojcostwo biologiczne i społeczne. Dojrzewanie do roli,
Współczesny mężczyzna jako ojciec oddający się wychowaniu dzieci i mąż pracującej żony,
Wizja ojcostwa par uczęszczających do szkoły rodzenia,
Współczesne ojcostwo w poglądach młodzieży akademickiej,
Marzenia mężczyzn o ojcostwie,
Ojcostwo związków jednoptciowych w opinii społecznej,
Duszpasterz akademicki jako ojciec zastępczy w narracjach studentów,
Realizacja ojcostwa w rodzinie rozwiedzionej,
„Mój nowy tata” – obraz relacji dziecka z ojcem w rodzinie zrekonstruowanej,
Wizerunek mężczyzny jako ojca w prasie kobiecej,
Obraz ojca w listach do redakcji, na podstawie projektu „Powrót taty” przygotowanego przez Gazetę Wyborczą,
Metamorfoza wizerunku ojca w polskich filmach fabularnych,
Ojciec w mediach – przekaz płynący z reklam telewizyjnych.
Ojcostwo w indywidualnych doświadczeniach młodych mężczyzn.*

Męscy opiekunowie i wychowawcy stanowią istotną część rodzin, więc podjęta problematyka ojca zostaje zaprezentowana zazwyczaj na tle rodziny. Ojcostwo jest bowiem jej płaszczyzną i jedną z zasadniczych ról w jej ramach. Co interesujące, zestawiając tytuły rozpraw, okazuje się, że dotyczą one poszczególnych faz rozwoju i funkcjonowania mężczyzny w roli ojca, począwszy od etapu kształtowania się jego męskości, poprzez wczesną dorosłość i dojrzałość, a skończywszy na etapie późnej dorosłości. I tak np. praca o seksualności, to próba zbadania tego, co kształtuje współczesnych mężczyzn w nich drodze do męskiej roli społecznej. Autorka docieka źródeł formowania się ich seksualności (Z. Krupa). Inna spośród badaczek wykazuje zainteresowanie wyobrażeniami młodych mężczyzn związanych z ich potencjalną rolą (A. Malewiczka). Jedna z magistrantek podejmuje się eksploracji roli zabaw ojca z małym dzieckiem (M. Simlat). Kolejna zajmuje się ojcami przedszkolaków (A. Paczkowska). Inna młoda badaczka próbuje określić znaczenie ojca dla dzieci sześciolatków – dawniej starszych przedszkolaków, obecnie dzieci w wieku wczesnoszkolnym (S. Koban). W jednej z rozpraw podejmuje się kwestię znaczenia ojca dla kształtowania się aspiracji edukacyjno-zawodowych dzieci (M. Toma). Kolejna bada relacje z ojcem w okresie wczesnej dorosłości (M. Poznańska), inną autorkę badawczo zaciekawia postrzeganie ojców przez synów (M. Kułacz). Jedna ze studentek zadziwiona postawą swojego ojca „zafiksowanego” na roli dziadka bada przejawy miłości najstarszego pokolenia względem wnuków (M. Omiecińska).

Część prac poświęcono doświadczeniom ojca we współczesności. Obszar ten można byłoby nazwać „nowym ojcostwem”. Studenci wybierają tematy ważne, znamionujące zjawiska dotychczas niebadane zbyt często, bądź w ogóle nie eksplorowane. To takich należą wymienione już opracowania dotyczące odmienności pomiędzy ojcostwem biologicznym a społecznym, czego podejmuje dokonać się jedyny w gronie autorskim mężczyzna, próbujący rozeznaczyć różnice pomiędzy tymi kategoriami rodzicielstwa (S. Wachowiak), czy rozprawa odnoszącą się do wyobrażeń posiadanych przez młode małżeństwa przygotowujące się do porodu, w których ojcowie współuczestniczą w zajęciach szkoły rodzenia (E. Mołocznik).

W pracach studenci odnoszą się do aktualnych problemów dotyczących ojców. Powstałe rozprawy to prace, których tytuły odzwierciedlają wyraziście zmiany oraz nowe zjawiska społeczne. Przybliżają to następujące rozprawy poświęcone: funkcjonowaniu współczesnego mężczyzny jako partnera życiowego kobiety, z którą dzieli się solidarnie obowiązkami domowymi i wychowawczymi (A. Mozdrzeń), konsekwencjom nieobecności ojca w życiu dziecka – córki (M. Cyktor), czy wpływu tej nieobecności na społeczne i edukacyjne funkcjonowanie młodych kobiet (K. Skrzypek), badaniom mężczyzn zajmujących się swym potomstwem jedynie w dni wolne od pracy (M. Kochman), dylematom ojców pracujących za granicą (K. Albrycht), czy męskich opiekunów dzieci znajdujących się w różnych kontekstach życiowych, na przykładzie mężczyzn będących

po rozwodzie (E. Sokołowska). Do takich aktualnych tematów zaliczyć można również dwa opracowania poświęcone funkcjonowaniu ojca w rodzinie zrekonstruowanej (T. Popowczak, H. Śledziona), czy podejmujące temat przenikania się kultur a dokładnie przygotowania do rodzicielstwa w parze wielokulturowej (P. Morawska).

Studenci chętnie i z otwartością godną młodych badaczy realizują tematy budzące niekiedy społeczne dyskusje oraz uruchamiające we współczesności wielkie emocje. Przykład może stanowić badanie opinii społecznej dotyczącej związków jedнопłciowych (K. Dubis). Podobnie jest w przypadku rozprawy, której tytuł mówi o marzeniach mężczyzn o ojcostwie, w istocie dotyka jednak trudnego obszaru (M. Górak). Otóż jego autorka w skład przyjętej przez siebie próby badanej włącza mężczyzn homoseksualnych, co czyni kontekst marzeń mężczyzn intrygującym, ale i zarazem pełnym kontrowersji.

Część prac poświęca się odtworzeniu wizerunku ojca i ojcostwa przez różne podmioty. I tak jedną z młodych badaczek zaciekawia obraz ojcostwa w opinii młodzieży akademickiej (M. Snoch). Kolejna weryfikuje na ile młode kobiety poszukują w swoich partnerach męskości doświadczanej/dostrzeganej u swoich krewnych: dziadków, ojców czy braci (M. Śliwka), inna bada „ojcostwo zastępcze” w formie dość nietypowej, ponieważ próbuje zweryfikować na ile biologicznego opiekuna zastępuje studentom duszpasterz akademicki. Kilka rozpraw dotyczy ojców w kontekście posiadania przez nich dziecka o specjalnych potrzebach opiekuńczych i wychowawczych. Zainteresowania swe kierują ku temu, jako ojcowie radzą sobie w sytuacji niepełnosprawności dziecka (J. Bożek), czy opieki nad dzieckiem z Zespołem Downa (K. Kowalska). Jedna z prac dotyczy sposobów radzenia sobie w dorosłym życiu przez dziecko wychowywane przez niesłyszącego ojca (M. Bomska).

Interesujące są również egzemplifikacje badawcze medialnych wizerunków ojcostwa, znajdujące odzwierciedlenie w następujących obszarach: w prasie kobiecej (P. Babirzecka), badające przekaz płynący z reklam telewizyjnych (M. Szuścik), odzwierciedlające obraz ojca w listach kierowanych do Gazety Wyborczej (J. Paluch). Zaciekawiająca czytelnika może być rozprawa stanowiąca swoisty przegląd filmowy. W wybranych polskich filmach fabularnych, z różnych lat przeszędzono, przeczowaną wstępnie tylko przez autorkę zmianę roli ojca odzwierciedloną przez X Mużę (M. Żukowska).

Podejście metodologiczne realizowanych prac

Zdecydowana większość rozpraw osadzona została w paradygmacie jakościowym. Za jego wyborem przemawiała sama problematyka – ojcostwo, choć oczywiście można je badać na wiele różnych sposobów. Studentom w trakcie kursu metodologii często rodziło się przeczucie dużej wagi i nowych możliwości wynikających z rozumiejącego podejścia do rzeczywistości badanej. Towarzyszyło im

przekonanie o dużej roli odgrywanej poprzez badanie pojedynczych przypadków oraz chęć pogłębionego wniknięcia w istotę badanych zjawisk, pragnienie eksploracji badawczych wymagających bezpośredniego kontaktu z osobami badanymi.

Wśród zastosowanych metod badawczych dominuje metoda biograficzna, metoda dialogowa, studium indywidualnych przypadków oraz metoda analizy dokumentów. W jednym przypadku studentka osadza swoją pracę w orientacji pozytywistycznej i posługuje się metodą sondażu diagnostycznego. Wśród zastosowanych technik dominuje wywiad narracyjny. Część młodych badaczy stosuje wywiad swobodny. W jednym przypadku autorka posługuje się techniką obserwacji, a właściwie w odniesieniu do tych konkretnych badań obserwację można potraktować jako metodę badawczą. W kilku przypadkach autorzy dodatkowo posiłkują się technikami projekcyjnymi – rysunkami dzieci, a w dwóch także tworzą genogram rodziny, czyli zapis struktury, podstawowych danych o rodzinie oraz relacjach uczuciowych pomiędzy jej członkami.

Interesujące jest to, jak młodzi badacze opracowują swoje materiały. Otóż w największej części stanowią one wynik wywiadów. Studenci mają zatem do czynienia z tekstami. Pierwsze działanie badaczy stanowi transkrypcja wywiadów. Najczęściej kanon interpretacyjny obejmuje: charakterystykę badanych, określenie okoliczności eksploracji badawczych, omówienie języka, którym badani operują. Autorzy wyróżniają w tekście wywiadów sekwencje tematyczne, wyodrębniają autokomentarze – autoprezentacje oraz autoidentyfikacje, zakreślają pola semantyczne słów kluczowych oraz tworzą z nich definicje najważniejszych pojęć.

Spojrzenie na rozprawy z perspektywy obranej przez autorki/autorów próby badanej pozwala na wniosek, iż zasadniczo próby badane składają się z ludzi, z osób dorosłych. Grupa badaczy włącza w badania dzieci. Niektóre eksploracje wprowadzają wywiad wspólny ojców oraz dzieci. Próbkę badaną stanowią również teksty kultury: artykuły prasowe, wirtualne wypowiedzi zamieszczone na internetowym blogu, listy do redakcji, reklamy oraz dzieła filmowe.

Interesujące rozwiązania oraz konstatacje badawcze

Nie sposób w skromnych ramach objętościowych odnieść się do zawartości i całego bogactwa uzyskanych przez młodych badaczy wyników. Żeby jednak przybliżyć je nieco posłużę się zatem dwoma wybranymi lecz odmiennymi przykładami.

Jedna z rozpraw jest poświęcona ojcostwu porozwodowemu. Jej autorka Edyta Sokołowska nadaje jej temat: *Realizacja ojcostwa w rodzinie rozwiedzionej*. Wartości tej pracy dostrzegam już w próbie zapełnienia ważnej niszy badawczej, którą na gruncie rodzimym stanowi właśnie to specyficzne i nie w pełni rozpoznane rodzicielstwo męskie. Autorka podejmuje próbę zweryfikowania doświadczeń mężczyzn pełniących rolę ojca. Rozprawa ukazuje jak złożonym zagadnieniem jest takie właśnie ojcostwo, po rozpadzie wspólnoty rodzinnej. Powstaje w oparciu

o bardzo bogatą, dobrze dobraną literaturę przedmiotu. Młoda badaczka prawidłowo wykorzystuje techniki badawcze: pogłębiony wywiad jakościowy o charakterze narracyjnym oraz genogram. Próbę badaną stanowi czterech mężczyzn. Ojcostwo jest postrzegane przez badanych w kontekście doświadczeń autobiograficznych. Rekrutują się oni z grupy mężczyzn zaangażowanych w działania na rzecz praw ojca. W istocie walczą o równouprawnienie rodzicielstwa. Źródła swoich trudności w pełnieniu roli ojcowskiej upatrują w systemie sądownictwa, działaniach byłych partnerek, mentalności społeczeństwa oraz negatywnych zjawiskach mających miejsce w organizacjach ojcowskich.

Mężczyźni definiują się jako ojcowie w dwóch wymiarach: prawnospołecznym oraz w konsekwencji rozvodu re/definiują się w rolach mężczyzn i ojców w kontekście rodzinnym. Nadają swemu ojcostwu wielkie znaczenie, a wpływ na wychowanie oraz kształtowanie dziecka uznają za bardzo dla niego istotny. Czują się często ograniczani do konieczności pełnienia funkcji jedynie ekonomicznej. Ojcostwo realizują w różnym stopniu, w zależności od własnej sytuacji prawnej. Za najkorzystniejszy model uznają opiekę naprzemienną. W świetle doświadczeń ojców ujawnionych w trakcie narracji trzeba wskazać, iż przekraczają oni zakres zadań ojcowskich wynikających z tradycyjnego ich pojmowania (zestawu). Każdy pełni je zresztą w nieco odmienny, zależenie od kontekstu sposób.

Prezentowana rozprawa rzuca nowe światło na ojca znajdującego się w sytuacji porozwodowej, na swój sposób nowej i nie posiadającej społecznych wzorców funkcjonowania, ani liczniejszych prób badań rozpoznających to zjawisko. Bowiem pomimo ciągłego zwiększania się liczby rodzin rozwiedzionych wciąż niezbyt wiele wiadomo o kontekście życia mężczyzn-ojców w takich sytuacjach.

Kolejny przykład interesującego badania ojcostwa stanowi praca poświęcona jego obecności w reklamie telewizyjnej. Jej autorka Małgorzata Szuścik formułuje tytuł następująco: *Ojciec w mediach – przekaz płynący z reklam telewizyjnych*. Wykorzystuje tu metodę analizy dokumentów oraz tworzy autorskie narzędzie – schemat analizy filmów reklamowych. Autorka rejestruje wszystkie spoty reklamowe emitowane w pięciu kanałach telewizyjnych w okresie od maja 2012 r. do lutego 2013 r. W ten sposób uzyskuje 66 filmów reklamowych zawierających 75 obiektów do badań. Większa liczba obiektów, niż analizowanych filmów wynika z faktu, iż niektóre spoty prezentują więcej niż jednego ojca. Większość spośród obiektów badanych, to filmy trwające 30 sekund.

Autorka przygląda się badanym reklamom wieloaspektowo. Weryfikuje jakie produkty są reklamowane z „wykorzystaniem figury ojca” (najczęściej artykuły spożywcze, lekarstwa oraz usługi bankowe), kto jest narratorem, jaka jest forma spotu, jaki jest sposób prezentacji osób z rodziny, miejsce ekspozycji/akcji (najczęściej dom/mieszkanie a w nim salon, potem kuchnia i łono natury). Interesujące jest spojrzenie na ojca od strony jego aktywności. Ojciec z reklamy to ojciec-partner, mężczyzna pełen energii, bawiący się z dziećmi, uczący je i wychowujący,

będący w dialogu ze swymi córkami, synami oraz innymi członkami rodziny. Na spotach reklamowych ojciec jest bardzo aktywny na polu rodzinnym. Znacznie rzadziej pracuje czy śpi. Właściwie nie prezentuje się jego działalności zawodowej ani udzielania się w realizacji obowiązków domowych. Zazwyczaj jest w przedziale wiekowym 30-40 lat, rzadziej 40-50. Jest osobą zdrową (68 przypadków), znacznie rzadziej (7 przypadków) coś mu dolega. Na ogół nieznanym jest jego stan cywilny (50 przypadków). Ale dokładnie 1/3 (25 przypadków) prezentowanych ojców to mężowie. Przeważają blondyni, gładko wygoleni (43 przypadki), wysocy (55 przypadków), przystojni (33 przypadki), dobrze zbudowani (45 przypadki), o jasnej karnacji (42 przypadki).

Konkludując wyniki przedstawionych badań. Wśród prezentowanych wizerunków ojca na plan dalszy schodzi realizowana przez nich funkcja ekonomiczna. Dość mocno wypuklony jest wątek niedojrzałości mężczyzn. Z badań wynika, że spora część bohaterów filmów reklamowych (21 ojców) ukazuje jej przejawy i jak to określa badaczka – „wciela się w rolę kolejnego dziecka własnej żony”. W małym stopniu mężczyźni angażują się w realizację prac domowych. W spotach przeważają ojcowie empatyczni, czuli, wrażliwi, równocześnie ukazani jako głowy rodziny. Na ogół są to mężczyźni silni i pewni siebie. Wizerunek reklamowych ojców wykazuje cechy dobrego wychowawcy: łagodność, wyrozumiałość, troskliwość i opiekuńczość.

Podsumowanie

Podsumowując, warto wskazać poznawcze walory tworzonych przez bardzo młodych ludzi prac badawczych. Zwraca uwagę aktualność podejmowanych tematów, znanych młodym z autopsji i będących konsekwencją uważnej obserwacji przeobrażeń społecznych. Przegląd obszarów badawczych prac, to w istocie prezentacja nowych zjawisk i procesów, w których współcześni ojcowie partycypują. Bardzo szerokie jest spektrum zagadnień, obejmujących różne etapy kształtowania się męskości oraz realizacji rodzicielstwa. Analiza rozpraw wskazuje na złożoność oraz trudność pełnionej przez współczesnych ojców roli. Wyniki badań przynoszą niekiedy bardzo krytyczne spojrzenie na ojców. Podjęte eksploracje dowodzą jednak sensu prób badawczych, skierowanych ku podstawowej wspólnotocie życia, jaką jest rodzina i osób które ją tworzą.

Streszczenie: Artykuł przedstawia sprawozdanie z realizacji pierwszych życiowych badań naukowych 35 osobowej grupy studentów pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. Młodzież akademicka realizowała je w okresie październik 2011 – czerwiec 2013, przygotowując swe magisterskie rozprawy dyplomowe. Ich specyfiką była koncentracja wszystkich uczestników seminarium na obszarze ojcostwa. Mężczyźni badani przez studentów znajdowali się w różnych fazach pełnienia swej roli, poczynszy od dojrzewania oraz przygotowań do ojcostwa i aż po realizowanie się w roli dziadka. Studenci ukazali ojców w przeróżnych kontekstach: ich znaczenie dla dzieci, wychowywanie potomstwa niepełnosprawnego oraz zdrowego, nieobecność oraz

czasową obecność ojców, medialne wizerunki ojcostwa. Prace realizowano w paradygmacie jakościowym, w oparciu o zróżnicowane techniki oraz próby badane. Okazały się bardzo twórczymi rozprawami, wskazującymi na doskonałe wycucie młodych badaczy co do konieczności penetrowania aktualnych ważnych zagadnień oraz wrażliwość społeczną Autorów.

Słowa kluczowe: ojciec, ojcostwo, młodzi badacze, prace magisterskie, badania jakościowe

Summary: The article shows a research research made by group of 35 pedagogy students at University of Wrocław in years 2011 – 2013. The research is made by them as a diploma work. Participants of the seminar are focused on fatherhood. Fathers, the object of study, are in various phases of their lives: growing-to-fatherhood stage, active realization as fathers or grandfathers. The research shows fathers and their meaning for children, the problem of raising healthy and disabled children. Students present the meaning of absence or only temporary presence of fathers as well as image of the father produced by the mainstream media. The theses are realized in qualitative paradigm with use of various research techniques. Students examine narrative interviews and press articles, comments on blogs, letters to the editors, advertisements and films. Finally, the theses reveals extraordinary open-mindedness and social sensitiveness of the authors.

Key-words: father, fatherhood, young researchers, theses, Qualitative Research

Bibliografia

1. Źródła (Prace magisterskie):

Albrycht Katarzyna, *Ojcostwo na odległość – trudna sztuka kochania*

Aleksandrowicz Olga, *Duszpasterz akademicki jako ojciec zastępczy w narracjach studentów*

Babirzecka Paula, *Wizerunek mężczyzny jako ojca w prasie kobiecej*

Bomska Magdalena, *Relacje społeczne w dorosłym życiu słyszącego dziecka wychowywanego przez niesłyszącego ojca*

Bożek Justyna, *Ojciec w obliczu niepełnosprawności dziecka*

Cyktor Magdalena, *Ojcostwo w indywidualnych doświadczeniach młodych mężczyzn*

Dubis Karolina, *Ojcostwo związków jedнопłciowych w opinii społecznej*

Górak Małgorzata, *Marzenia mężczyzn o ojcostwie*

Koban Sandra, *Ojciec i jego rola w rozwoju dziecka – narracje sześciolatków*

Kochman Monika, *Weekendowi ojcowie w narracjach dorosłych dzieci*

Kowalska Kamila, *Doświadczenie ojcostwa przez mężczyzn wychowujących dziecko z Zespołem Downa,*

Krupa Zuzanna, *Seksualność młodych mężczyzn w ich opowieściach*

Morawska Paulina, *Matka – Polka, ojciec – Hiszpan . Przygotowanie do rodzicielstwa w pa-rze wielokulturowej*

Mozdrzeń Anna, *Współczesny mężczyzna jako ojciec oddający się wychowaniu dzieci i mąż pracującej żony*

Popowczak Tatiana, „*Mój nowy tata*” – obraz relacji dziecka z ojcem w rodzinie zrekonstruowanej

Poznańska Małgorzata, *Trudna miłość? Relacje z ojcem w okresie wczesnej dorosłości*

Szuścik Małgorzata, *Ojciec w mediach – przekaz płynący z reklam telewizyjnych*

Śliwka Magda, *Dziadek, ojciec, brat jako wzory męskości poszukiwanej*

Toma Magdalena, *Rola ojca w kształtowaniu aspiracji edukacyjno-zawodowych dzieci*

Kułacz Milena, *Nieobecność ojca a tożsamość córki*

Nowak Marta, *Tatusiowa córeczka, czy o wychowawczym oddziaływaniu ojców na córki*

Obłąk Katarzyna, *Ojciec jako przewodnik w drodze do męskości*

Paczkowska Agnieszka, *Tata przedszkolaka... Ojciec widziany z różnych perspektyw*

Schilberg Kinga, *Tatusiu kiedy znowu cię zobaczę? Wpływ nieobecności ojca, zawodowego kierowcy ciężarówek na wychowanie dziecka*

Simlat Marcelina, *Aspekty wychowawcze zabaw ojca z małym dzieckiem*

Skrzypek Karolina, *Wpływ nieobecności ojca na społeczne i edukacyjne funkcjonowanie młodych kobiet*

Snoch Mirela, *Współczesne ojcostwo w poglądach młodzieży akademickiej*

Wachowiak Sebastian, *Ojcostwo biologiczne i społeczne. Dojrzewanie do roli*

Malewicz Agnieszka, *Wyobrażenia młodych mężczyzn na temat ojcostwa*

Mołocznik Elżbieta, *Wizja ojcostwa par uczęszczających do szkoły rodzenia*

Omiecńska Maria, *„Zakochany dziadek” jako pasjonująca strategia przeżywania późnej dorosłości*

Paluch Jolanta, *Obraz ojca w listach do redakcji, na podstawie projektu „Powrót taty” przygotowanego przez Gazetę Wyborczą*

Sokołowska Edyta, *Realizacja ojcostwa w rodzinie rozwiedzionej*

Śledziona Hanna, *Ojcostwo w rodzinie zrekonstruowanej - narracje mężczyzn*

Żukowska Małgorzata, *Metamorfoza wizerunku ojca w polskich filmach fabularnych*

2.Opracowania

Encyklopedia, pod red. D. Kalisiewicza (1999), PWN, Warszawa.

Linde S.B. (1859), *Słownik języka polskiego*, Wyd. II, Ossolineum, Lwów.

Pospiszyl K. (2004), *O ojcostwo w życiu mężczyzny*, „Małżeństwo i Rodzina”, nr 2.

Urbaniak-Zajac D., Piekarski J. (2001) *Badania jakościowe – uwagi wprowadzające*, w: *Jakościowe orientacje w badaniach pedagogicznych. Studia i Materiały*, Wyd. UŁ., Łódź.

Varky G. (1998), *Rozmowy o ojcach*, Wyd. Św. Pawła, Częstochowa.